

UC Leuven
Limburg
MOVING MINDS

Praktijkvoorbeelden CLIL geschiedenis

CLIL-studiedag 10 maart 2020

Ilse Van Hooydonck

Liesbeth Martens

Het menu voor vandaag

• *Voorgerecht*

- Korte kennismaking
- Waarom zijn we hier?

• *Hoofdgerecht*

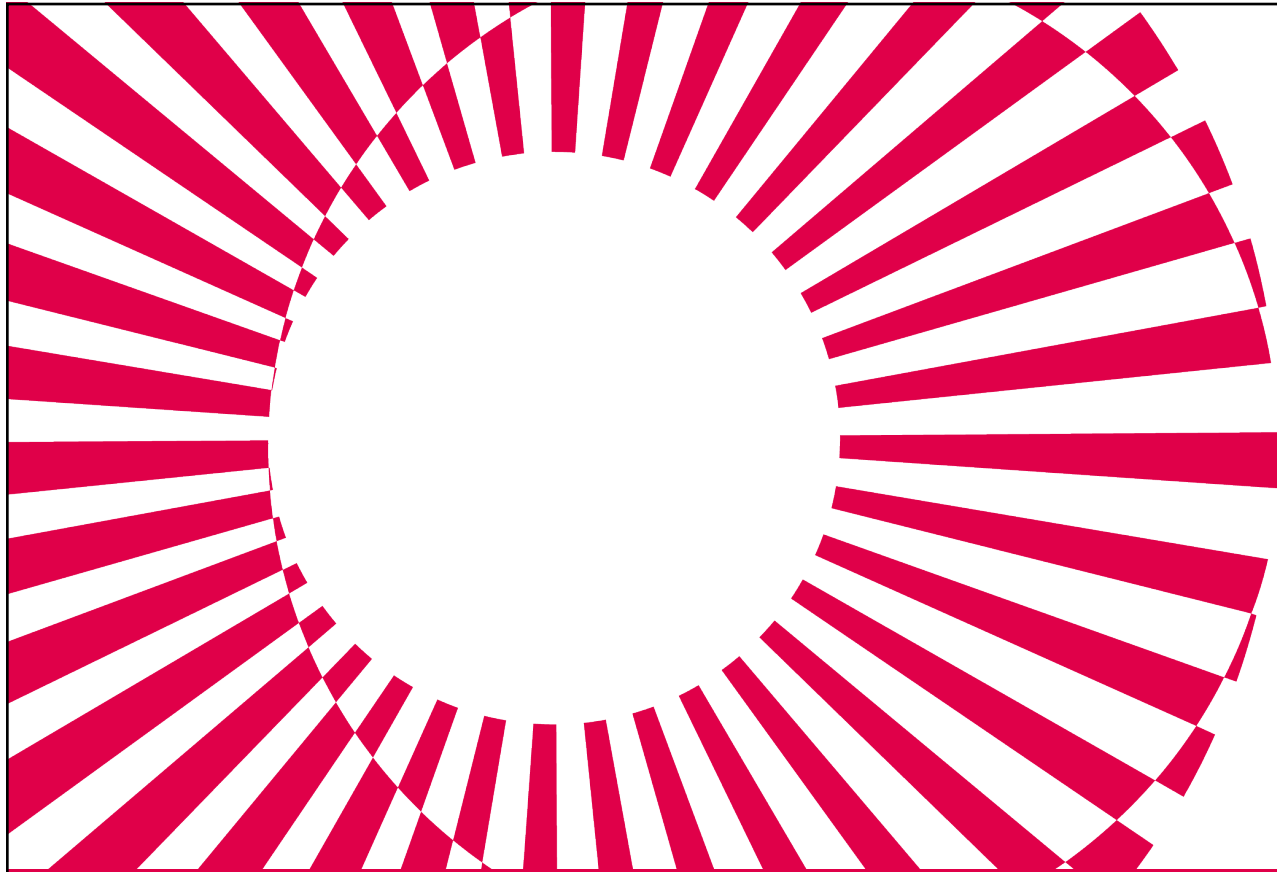
- De uitdagingen van een CLIL-leraar
- Een logische lesopbouw voor je CLIL-lessen

• *Dessert*

- Wat hebben we vandaag geleerd?

Voorgerecht

UC Leuven
Limburg
MOVING MINDS

Korte kennismaking
Waarom zijn we hier?
Wat weet je al over CLIL-didactiek?

Korte kennismaking

- Groepjes per graad
- Vertel kort:
 - wie je bent
 - waar je werkt
 - wat je ervaring is m.b.t. CLIL.
- 4 minuten per groepje

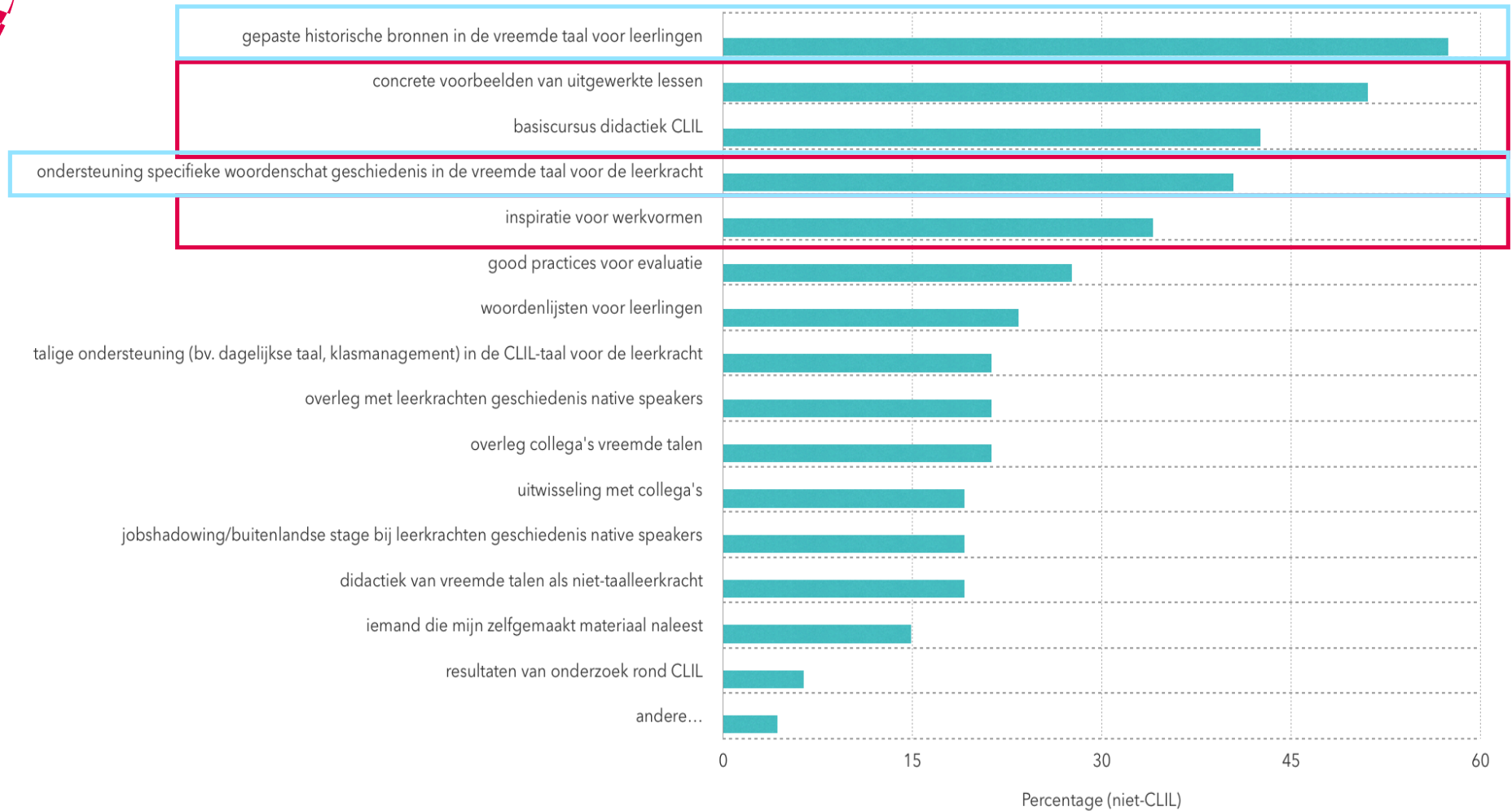

Waarom zijn we hier?

- Impulsproject vanuit UCLL: 'Sesam. Taal als didactische toegangspoort tot kennis', met focus op geschiedenis.
- Enquête bij 100 leerkrachten geschiedenis in Vlaanderen
 - 20 CLIL
 - 80 niet-CLIL

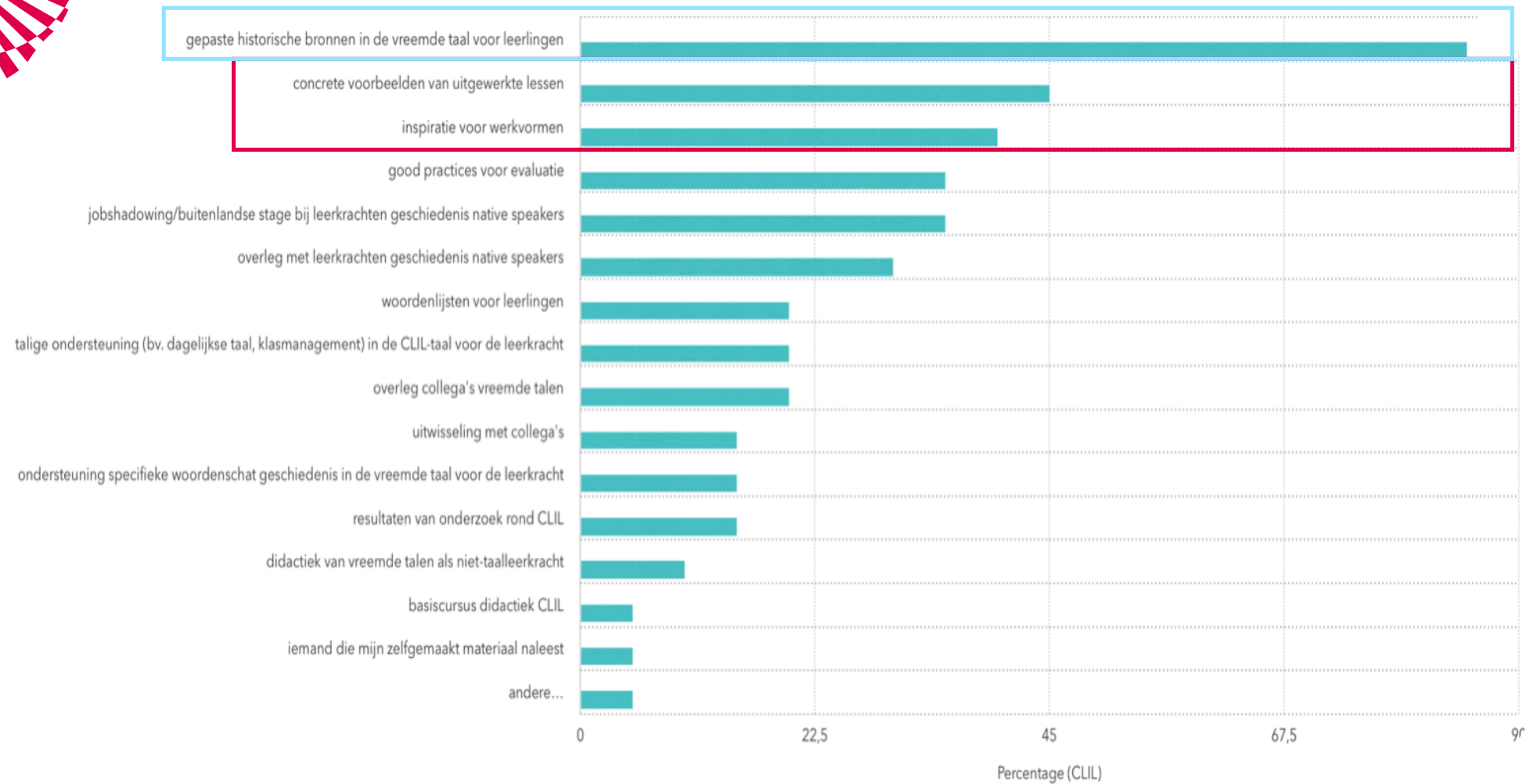

Waaraan heb je nood? Op welk aanbod zou je ingaan? (niet-CLIL)

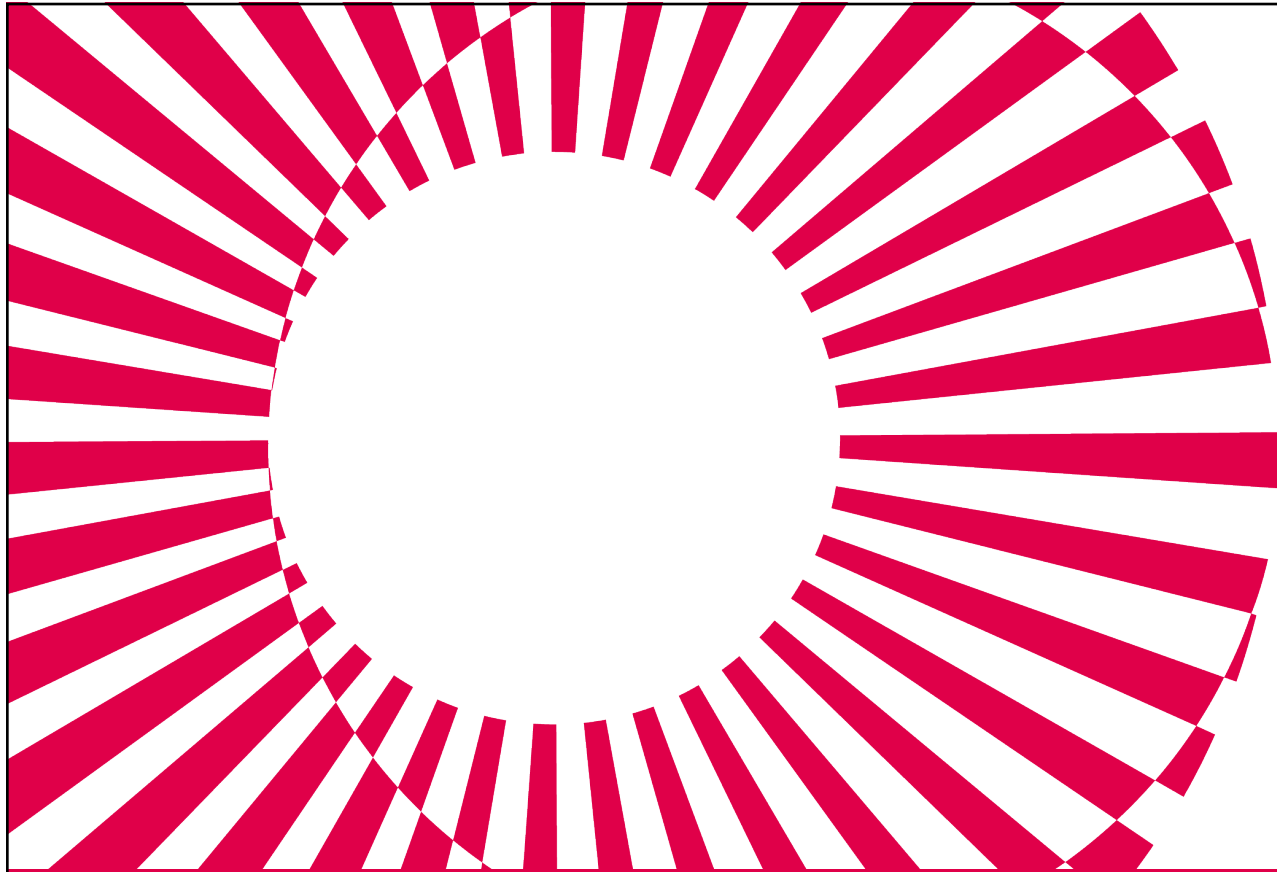
Waaraan heb je nood? Op welk aanbod zou je ingaan? (CLIL)

Drie doelen voor vandaag

- De drie delen van een CLIL-menu onderscheiden en toepassen op concrete lessen uit de praktijk (toepassen)
- Casestudies uit de praktijk (evalueren)
- Uitwisselen van ideeën (creëren)

Hoofdgerecht

UC Leuven
Limburg
MOVING MINDS

Een logische lesopbouw voor je CLIL-lessen
Coöperatief leren
Actief leren
Scaffolding

De uitdagingen van een CLIL-leraar

- Je geeft les in een **taal** die de leerlingen minder goed begrijpen
⇒ alles moet goed ondersteund worden = 'scaffolding'
- Je wil dat de leerlingen de vreemde taal ook **zélf gebruiken**, want
 - zie taaldoelen
 - taal gebruiken om leerstof te verwoorden = denkproces zichtbaar
⇒ hoe ervoor zorgen dat ze voldoende gelegenheden krijgen?
⇒ hoe vermijden dat ze dan naar het Nederlands teruggrijpen?
- Om het vorige te bereiken, moeten je lessen wel **interactief** zijn
⇒ hoe doe je dat zonder tijd te verliezen / zonder in te boeten op diepgang?

Een logische lesopbouw voor je CLIL-lessen

Martens, L. (2017), Een logische lesopbouw (hoofdstuk 5.1) in Martens, L. & Van de Craen, P. (red.) (2017). Klaar voor CLIL. Het CLIL-handboek voor Vlaanderen en Nederland. Leuven/Den Haag: Acco

Voorgerecht 	Voorkennis activeren <ul style="list-style-type: none">• op gebied van de vakinhouden• op gebied van de taal• de leerlingen in de juiste 'mood' brengen• doelen expliciteren
Hoofdgerecht 	<ul style="list-style-type: none">• Input: het leren van nieuwe inhouden• Verwerking: het zich eigen maken van de nieuwe leerstof• Output: met mondelinge en/of schriftelijke productie
Dessert 	Evaluatie, reflectie Wat hebben we geleerd?

Opdracht

- Kies een niveau: eerste graad secundair onderwijs of 'hoger'.
- Werk in je groepje van 4 personen.
- Lees de fiches.
- Breng elke fiche onder bij één van de fases van het menu.
- Zoek bij elke fiche samen naar mogelijke oplossingen.
- Noteer je voorstel in de linkerkolom van "Video-voorbeeld"
- Timing: 10 minuten

Opdracht

- Bespreek het voorbeeld in je groep van 4.
- Welk compliment of suggesties ter verbetering heb je?
Noteer in de middelste en rechterkolom van "Video-
voorbeeld"
- Timing: 3 minuten

Voorbeeld 1

- Onderwerp & doelgroep
 - Inleiding prehistorie, 1ste jaar secundair onderwijs
- Doel van de lesfase
 - Het dringt door bij de leerlingen dat de geschiedenis van de mens heel recent is in vergelijking met de lange geschiedenis van het heelal, de aarde en het eerste leven op aarde.
 - Ze kunnen de belangrijkste gebeurtenissen situeren in de tijd (bv. ontstaan van de aarde, leven van de dinosaurussen, ontstaan van de eerste mensen): zie **bijlage 1**
 - Ze kunnen het verschil tussen miljoen en miljard weergeven en weten wat beide begrippen inhouden.
 - Ze kunnen in het Frans zeggen en vragen hoe lang iets geleden is.
- Probleemstelling
 - De leerlingen beschikken nog niet over de nodige woordenschat om de gegevens op de tijdlijn te begrijpen. Er is véél nieuwe woordenschat in deze les.
 - De leerkracht kan dit natuurlijk uitleggen, maar dan wordt het saai voor de leerlingen. Dan zijn ze ook niet actief bezig en dan oefenen ze de taalstructuren niet in.
- Voorgestelde oplossing: ?

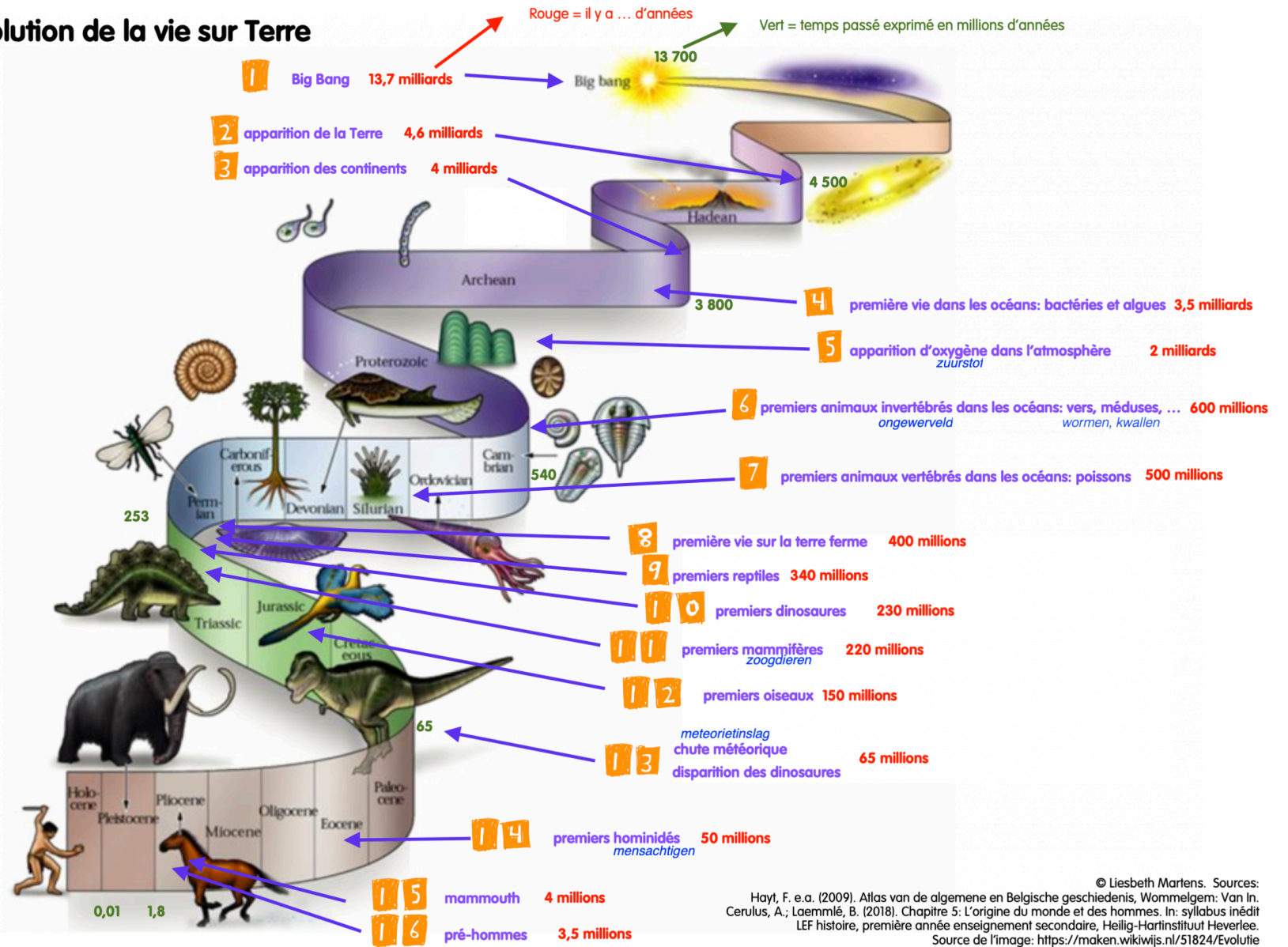

Voorbeeld 1 – Bijlage 1

- Zie volgende dia

L'évolution de la vie sur Terre

© Liesbeth Martens. Sources:
 Hayt, F. e.a. (2009). Atlas van de algemene en Belgische geschiedenis, Wommelgem: Van In.
 Cerulus, A.; Laemmlé, B. (2018). Chapitre 5: L'origine du monde et des hommes. In: syllabus inédit
 LEF histoire, première année enseignement secondaire, Heilig-Hartinstituut Heverlee.
 Source de l'image: <https://maken.wikiwijs.nl/51824/Evolutie>

Voorbeeld 1

Voorbeeld 1 - Bijlage 2

Quelles questions peux-tu poser ?

Que s'est-il passé il y a 4,6 milliards d'années ?

L'apparition des continents, c'était quand ?
ou: Le numéro 3, c'était quand ?

L'apparition des continents, c'était il y a 4 milliards d'années.
ou: Le numéro 3, c'était il y a 4 milliards d'années.

Attention:

... miljoen jaar geleden
il y a ... millions d'années

Si tu es prêt: exercices 2-3-4 p. 3

- d'abord individuellement
- puis tu compares tes réponses à celles de ton voisin.

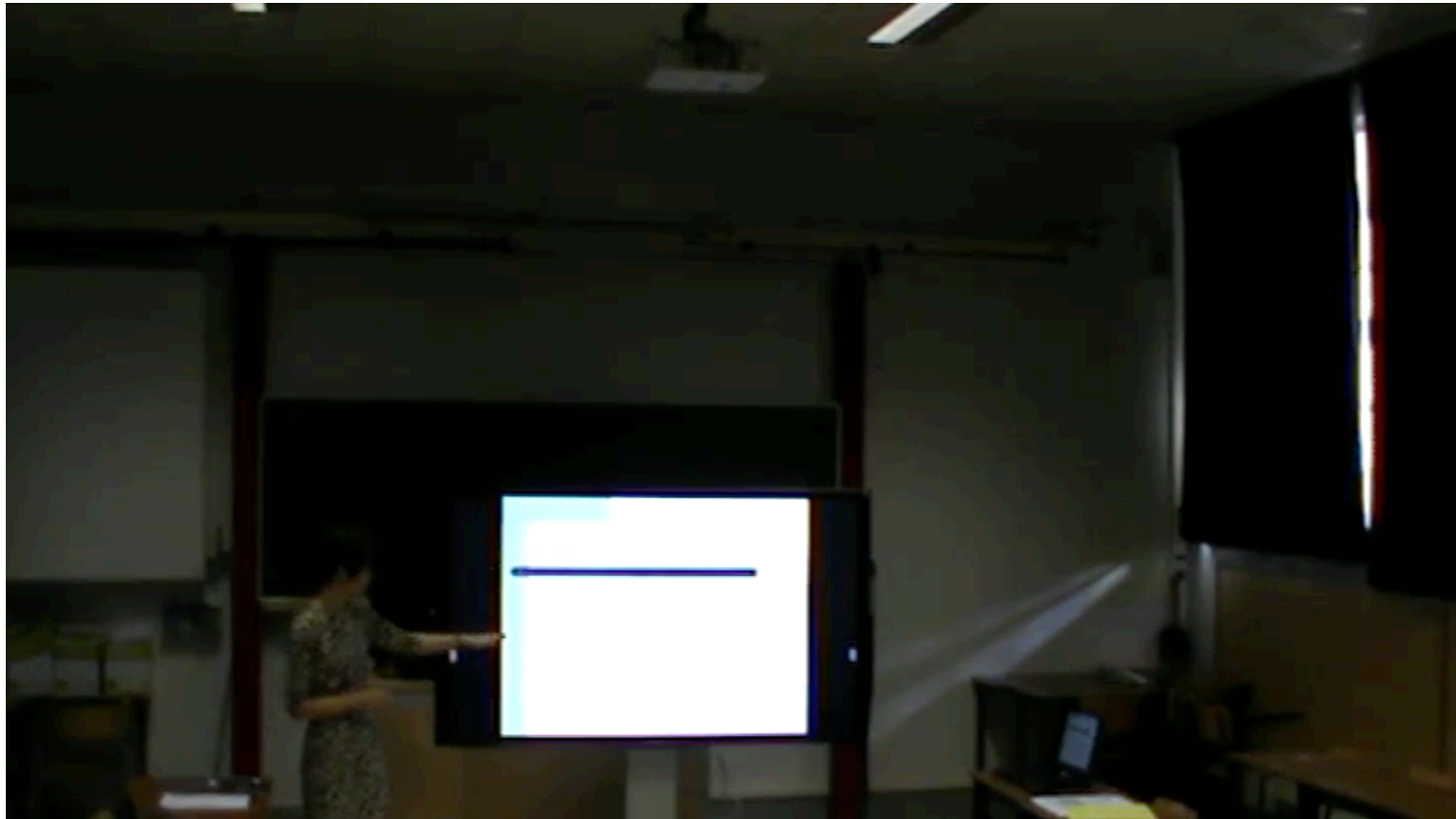

Voorbeeld 3

- Onderwerp en doelgroep
 - Studenten 1ste opleidingsfase geschiedenis
- Doel van de lesfase
 - Studenten frissen de reeds beperkte aanwezige kennis op i.v.m. de Etrusken bij het begin van de les. Daarna gaan we in de les het belang van de Etrusken in de Romeinse geschiedenis bekijken.
- Probleemstelling
 - Hoe kunnen we het opfrissen van de leerinhoud op een actieve manier doen waarbij de studenten ook de vreemde taal spreken?
 - **Bijlage 1 + Bijlage 2a+ 2b** bevatten de voorkennis van de studenten.
- Voorgestelde oplossing: ?

Voorbeeld 3

Voorbeeld 3 - Bijlage 1

1. la période

La royauté est la première période dans l'histoire des Romains.

La royauté commence en **753** avant J-C. et finit en **509** avant J-C.

753 avant J-C. : le commencement de Rome selon la légende

509 avant J-C. : le dernier roi est expulsé : début de la république

Voorbeeld 3 - Bijlage 2a

2. Situer sur la carte

1. Les Etrusques habitent **au nord** de Rome.
2. Les Etrusques habitent dans la région Etrurie.
3. On appelle la région : **la Toscane**

Voorbeeld 3 - Bijlage 2b

2. Situer sur la carte

Voorbeeld 3 - Bijlage 3

1. Jeu de high five

1. Cherchez un copain : high five

2. Complétez les phrases suivantes. Chacun parle à son tour

personne A

personne B

Voorbeeld 3 - Bijlage 4

1. Situer la période

- A. La royauté est la première / deuxième / troisième période dans l'histoire des Romains.
- B. La royauté commence en avant J.-C. et finit en avant J.-C.

Excellente réponse. Je suis d'accord.
Je ne suis pas d'accord parce que.....

Voorbeeld 3 - Bijlage 5

2. Situer sur la carte

- A. Les Etrusques habitent au **nord / au centre / au sud** de Rome.
- B. Les Etrusques habitent dans la région(nom de la carte)
- A. Comment est-ce qu'on appelle la région aujourd'hui ?

Excellente réponse. Je suis d'accord.
Je ne suis pas d'accord parce que...

Voorbeeld 4

- **Onderwerp en doelgroep**
 - Studenten 1ste opleidingsfase geschiedenis
- **Doel van de lesfase**
 - Studenten kunnen de specifieke (Franse) termen rangschikken per domein en kunnen de verschillende domeinen en termen weergeven in het Frans.
- **Probleemstelling**
 - Deze leerstof is nieuw, dus de studenten beschikken nog niet over de nodige woordenschat.
 - De leerkracht kan dit natuurlijk uitleggen, maar dan wordt het saai voor de studenten. Dan zijn ze ook niet actief bezig en dan oefenen ze de taalstructuren niet in. **Bijlage 1 + 2 + 3** bevatten de specifieke termen en domeinen.
- **Voorgestelde oplossing: ?**

Voorbeeld 4

Voorbeeld 4 - Bijlage 1: les plans et les termes

3. 1. Les plans et les termes :

- Sur le plan **politique** : cités = poleis, autonome
- Sur le plan **économique** :
 - l'agriculture : l'huile d'olive, du vin /
commerces : colonies – la Méditerranée /
l'artisanat : la céramique
- Sur le plan **social** :
 - Les citoyens / les étrangers / les esclaves
 - La mobilité sociale

Voorbeeld 4 - Bijlage 2: les plans et les termes

3.1. Les plans et les termes : le plan culturel

- Sur le plan culturel
 - La langue
 - L'art
 - L'architecture
 - La sculpture
 - La peinture
 - La céramique
 - Les sciences
 - La religion
 - L'oracle des Delphes
 - Le théâtre

Voorbeeld 4 - Bijlage 3

3. 1. Les différents plans

- sur le plan **politique**
- sur le plan **économique**
- sur le plan **social**
- sur le plan **culturel**

Voorbeeld 4 - Bijlage 4a: envelop

3. 1. Les termes : choisissez les termes

pommes de terre/les esclaves/le maïs/empire/les tomates/ les citoyens / les étrangers / les cités (poleis) /la sculpture/l'agriculture /l'architecture/ autonome/l'huile d'olive/l'art/état satellite(vazalstaat)/du vin / commerces /la mobilité sociale/la céramique /la mosaïque/colonies /la peinture/la Méditerranée / l'artisanat/la langue/ les sciences/le théâtre/la céramique/le retraité (de gepensioneerde)/l'oracle des Delphes/la religion/ la fresque

Voorbeeld 4 - Bijlage 4b

Solution : les autres termes

Tomates / maïs /pommes de terre : le temps moderne

Fresque/ mosaïque/ empire : les Romains

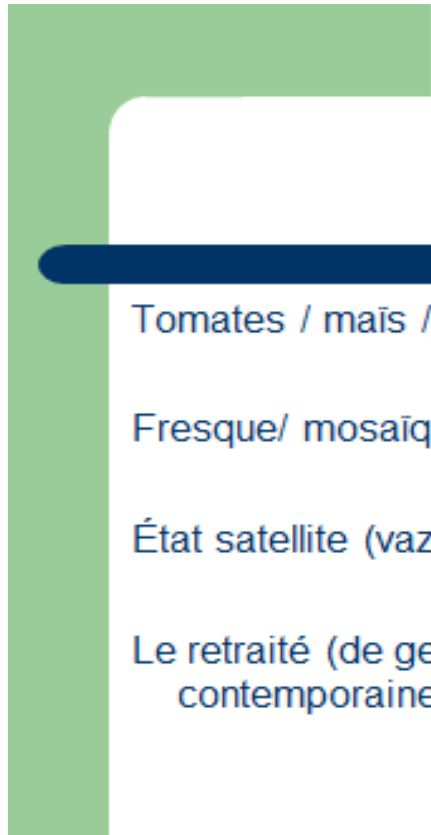
État satellite (vazalstaten) : le moyen âge

Le retraité (de gepensioneerde) : l'époque contemporaine

Voorbeeld 4 - Bijlage 5: les autres termes

Tomates / maïs /pommes de terre : le temps moderne

Fresque/ mosaïque/ empire : les Romains

État satellite (vazalstaten) : le moyen âge

Le retraité (de gepensioneerde) : l'époque contemporaine

Voorbeeld 7

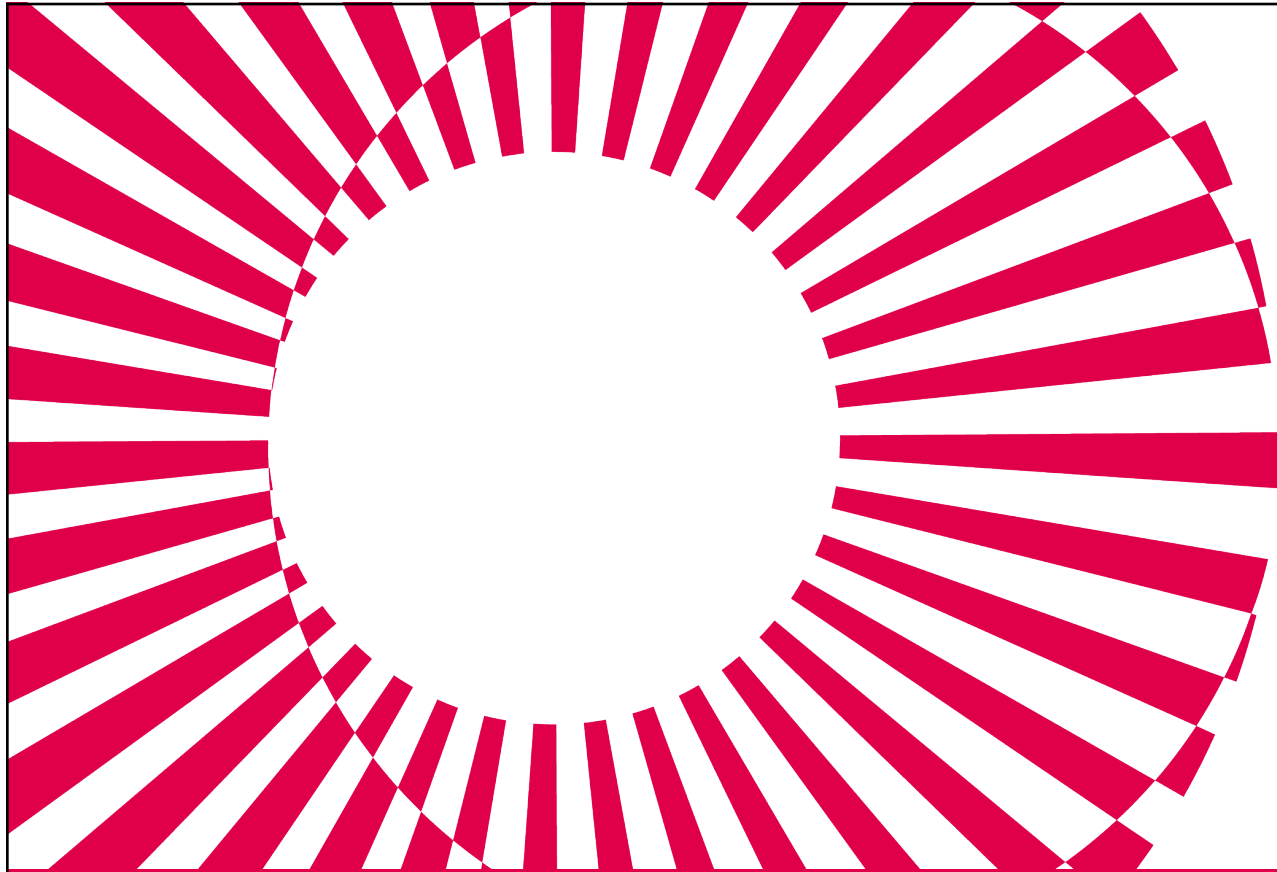
- Onderwerp en doelgroep
 - Prehistorie, de eerste mensen, 1ste jaar secundair onderwijs
- Doel van de lesfase
 - De leerlingen kunnen de 5 voordelen van het rechtop lopen opsommen.
- Probleemstelling
 - In **bijlage 1** staan de 5 voordelen opgesomd.
 - Deze voordelen zijn in de loop van de les uitvoerig aan bod gekomen. Deze leerstof is dus niet nieuw. Maar zijn de leerlingen ook in staat om deze voordelen zelf te verwoorden?
- Voorgestelde oplossing: ?

Voorbeeld 7 - Bijlage 1

Les avantages de la bipédie

1. On a les mains libres pour **porter** des choses.
2. On sait fabriquer des **outils** plus sophistiqués.
3. On est plus plus **impressionnant** quand on est debout.
4. On peut mieux **voir les dangers**.
5. On dépense **moins d'énergie** quand on est bipède.

Dessert

UC Leuven
Limburg

MOVING MINDS

Exit ticket

EXIT TICKET	Bijgeleerd	146017
	Positief	
	Suggesties	

Nog vragen? Suggesties?

Contacteer ons gerust:

liesbeth.martens@ucll.be - ilse.vanhooydonck@ucll.be